

Кои са заплахите?

Черноморските китоподобни са били обект на промишлен улов до 1983 г. Популацията им не успява да се възстанови и до днес. Единият фактор за това е бавното им възпроизвеждане, късното полово съзряване и дългият период на грижи за малките, а другият - човешката дейност:

- прекомерната експлоатация на морските ресурси, намаляваща рибните запаси и хранителния ресурс за китоподобните;
- оплитане в рибарски мрежи;
- влошаване на местообитанията;
- високите нива на шум и вибрации;
- замърсяването с химикали и пластмаса;
- сблъскванията с плавателни съдове и други.

Проучване на учени от **Института по океанология към БАН от 2021 година** показва, че китоподобните в Черно море погъщат пластмасови отпадъци. Учените изследват стомасите на **31 мъртви индивида Афала** (*Tursiops truncatus ponticus*) и **Муткур** (*Phocoena phocoena relicta*), **заплетени в хрилни мрежи за улов на калкан.** В стомасите им са открити микропластмаса (фрагменти между 1μm - 5mm) и мезопластмаса (5mm - 25mm). Намерени са синтетични влакна, образувани при разграждане на рибарски принадлежности и други предмети. Основен източник на синтетични влакна са **дрехите ни.** При пране, чрез отпадните води в околната среда, може да попадат **над 1900 синтетични влакна на дреха или до 0,1mg влакна на 1g текстил.**

Как да бъдем полезни?

Информира се

Следи за нови изследвания, данни и проекти на местни и чужди специалисти и организации, като например българските: **Институт по океанология**

- **Варна, Зелени Балкани** и други. Разбери как да идентифицираш различните китоподобни от интернет страницата www.greenbalkans.org

Помисли

Консумирай риба, уловена по начин, който **не наранява китоподобни!** Например синтетичните дънните мрежи за калкан удавят много индивиди! **Пускай сигнали за евентуална незаконна дейност или забелязани изоставени мрежи.**

Преизползвай и почиствай

Позвай продукти за **многократна употреба!** Организирай или участвай в почиствания на плажната и брегова ивица. **Всеки отпадък в кофата е отпадък по-малко в морето!** Бъди примерът, от който се нуждаем всички ние! Сподели с приятели и покажи, че те е **грижа!**

Действай

Ако забележиш морски бозайници, може да споделиш на www.blackseawatch.org! А ако намериш умрял индивид се **обади на 112**, за да го преместят и направи публикация със снимка, местоположение и гата във Фейсбук групата **"ЗА ДЕЛФИНТЕ - SAVE THE DOLPHINS".**

Китоподобните в Черно море

Китоподобни (Cetacea) са разред водни, плацентни бозайници. Те раждат, кърмят и отглеждат своите малки, точно **като нас хората.** Китоподобни са китовете, делфините и морските свине. Всички те се характеризират с изключителна интелигентност, притежават уникалната способност да си служат с ехолокация и са **най-видимият и емблематичен показател за здравето на моретата и океаните на планетата.** Отсъствието им от екосистемата би нарушило екологичното ѝ равновесие и правилното ѝ функциониране.

В Черно море се срещат 3 вида китоподобни - Обикновен делфин, Афала и Морска свиня (Муткур), които, поради полузватворения и изолиран характер на Черно море, са еволюирали като ендемични подвидове: **Черноморски обикновен делфин** (*Delphinus delphis ponticus*), **Черноморска афала** (*Tursiops truncatus ponticus*) и **Реликтен муткур** (*Phocoena phocoena relicta*).

Обикновен делфин

Delphinus delphis ponticus

Обикновеният делфин се среща почти навсякъде в Световния океан, включително и в Черно море, където обаче е ендемичен подвид, категоризиран като уязвим (IUCN). На дължина тялото му достига до **2,6m**, а средното му тегло е **53kg**. Тялото му е стройно и продълговато. Муцуната му е удължена като клон, а на главата има изпъкнала маzна възглавничка. Гръбният плавник е **сърпообразно извит**. Окраската варира, като обикновено горната страна е черна, а коремната - бяла. Отстрани тялото му има по две сиви петна. Плува със скорост **40 - 50km/h**, като се гмурка на малка дълбочина. В Черно море прави сезонни миграции в зависимост от храната: през пролетта и лятото - в северните, а през зимата - в южните райони. Той води стаден начин на живот, като се събира на големи ята. Храни се с риба - хамсия, трициона, сафриг, лефер, барбuna и някои ракообразни. След 10 - 11 месеца бременност ражда по 1 - 2 малки, дълги до 80 - 95cm, които бозаят около 4 месеца и стават полово зрели след 3 години.

Афала

Tursiops truncatus ponticus

Афалата е разпространена почти навсякъде, включително в Черно море, но не се среща във водите на Арктика и Антарктика. Тя е най-едрият черноморски вид от делфините и е със застрашен статус (IUCN). На дължина тялото ѝ достига от **1 go 3,1m**, а средното ѝ тегло е около **120kg**. Окраската ѝ варира, като в повечето случаи на горната страна е черна, а на долната бяла. Около очите и между тях има черна ивица. Зъбите ѝ имат коническа форма, като на всеки горен и долен челюстен ред има от 18 до 26 зъба. Населява умерените и тропичните зони на океаните и много вътрешни морета, като се държи близо до бреговете. Храни се с риба и мекотели. Тя може да плува със скорост до **50km/h** и да се гмурка дълбоко във водата, като прави **пръскащи фонтани до 1,5m**. След 11 - 12 месеца бременност ражда, веднъж на 2 години, по 1 малко, което е дълго до 1m и тежи 12kg.

Морска свиня (Муткур)

Phocoena phocoena relicta

Морската свиня, наречена още муткур, е разпространена в Атлантическия и Тихия океан но не и в Средиземно море, което прави Черноморската популация изолирана. Муткура е най-дребният черноморски китоподобен бозайник и е застрашен от изчезване (IUCN). На дължина достига до **1,8m**, а теглото му е до **80kg**. Муцуната му е заоблена, а гръбният плавник е триъгълен и сравнително нисък. Окраската на грната страна е тъмносива, а на долната - бяла или сива с не съвсем ясно изразена граница между тъмната и бялата окраска. Обитава **крайбрежните води**, 0 - 200m в зоната на континенталния шелф в целия басейн на Черно море и извършва сезонни миграции. Храни се предимно с пелагични риби и придонни риби, както и с миди и скариди. Образува групи от 2 до 10 животни. След 10-месечна бременност ражда, всяка година, по 1 малко с дължина на тялото 70cm и тегло 4kg, което бозае 4 месеца. В последните години трупове на удавени в синтетични мрежи индивиди се появяват в големо бройки.

A circular inset image showing two dolphins, likely bottlenose dolphins, swimming in clear blue water. One dolphin is in the foreground, facing right, and another is slightly behind it, facing left.